

Saksnr.: 2009/2934
Løpenr.: 108350/2019
Klassering: 027
Saksbehandler: Morten Hanisch

Møtebok – Saksframlegg

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaknr.
Fylkesutvalget	06.06.2019	
Fylkestinget	20.06.2019	

Fylkeskommunens eierskap i Haldenvassdragets kanalselskap

Vedlegg:

- 1 Haldenvassdragets kanalselskap - omfangsnotat våren 2019

Fylkesordførers forslag til innstilling

1. Østfold fylkeskommune trekker seg ut av eierskapet av Haldenvassdragets kanalselskap. Aksjene fordeles på eierkommunene.
2. Østfold fylkeskommune gir økonomisk driftsstøtte til kanalselskapet, for finansiering av drift, skjøtsel og forvaltning av kulturminnet, tilsvarende det samlede støttebeløpet som gis i dag. Det utarbeides en avtale med kommunene.
3. Fylkeskommunen kan gi økonomisk støtte til eventuelle utviklingsprosjekter i regi av Regionalparken og/eller Kanalselskapet etter søknad, vurdert på lik linje og etter samme kriterier som andre søknader.

Fylkesordførers behandling

For å sikre driftsstøtte fra fylket utarbeides det en avtale med kommunene som overtar aksjene.

Sarpsborg, 16. mai 2019

Ole Haabeth
fylkesordfører

Fylkesrådmannens anbefaling

1. Østfold fylkeskommune trekker seg ut av eierskapet av Haldenvassdragets kanalselskap. Aksjene fordeles på eierkommunene.
2. Østfold fylkeskommune gir økonomisk driftsstøtte til kanalselskapet, for finansiering av drift, skjøtsel og forvaltning av kulturminnet, tilsvarende det samlede støttebeløpet som gis i dag.
3. Fylkeskommunen kan gi økonomisk støtte til eventuelle utviklingsprosjekter i regi av Regionalparken og/eller Kanalselskapet etter søknad, vurdert på lik linje og etter samme kriterier som andre søknader.

Sarpsborg, 8. mai 2019

Anne Skau
fylkesrådmann

Elin Tangen Skeide
kst. fylkesdirektør

Bakgrunn for saken

Fylkeetinget vedtok 5.12.18, ved behandling av Østfold fylkeskommunes budsjett for 2019, følgende:

Det pågår nå en forvaltningsrevisjon av Haldenvassdragets Kanalselskap. I lys av denne bør det igangsettes et arbeid mellom eierne av selskapet, med formål å få eierne til å samle seg rundt en felles eierstrategi for selskapet. Det er i den forbindelse viktig at avtalen mellom aksjonærene som omhandler tilskudd til drift av selskapet gjennomgås, og fornyes, hvis det er formålstjenlig. Fylkesrådmannen bes ta initiativ til dialog med de øvrige aksjonærene slik at arbeidet startes opp.

Fylkeetinget understreker viktigheten av at Haldenvassdragets Kanalselskap drifter et industrielt kulturminne. Det er derfor viktig at dette gjøres på en slik måte at midler selskapet i dag får fra blant annet Riksantikvaren, ikke settes i spill.

Fylkeetinget behandlet 28.3.19 fylkesrevisjonens selskapskontroll av Haldenvassdragets kanalselskap. Følgende ble vedtatt:

1. Fylkeetinget ber fylkesrådmannen inngå en ny avtale med selskapet om fordeling av årlig driftstilskudd til selskapet.

2. Fylkeetinget ber fylkesrådmannen sørge for at fylkeskommunens retningslinjer for saksbehandling følges.

Fylkeetinget oversender rapporten til styret i Haldenvassdragets Kanalselskap AS og ber styret:

1. Sørge for at selskapet etablerer en god internkontroll i administrasjonen/ selskapet.

2. *Sørger for at fullmakter blir utarbeidet i tråd med selskapets vedtekter og øvrige instruksjer.*

Fakta

Østfold fylkeskommune er største eier i kanalselskapet. De øvrige eierne er kommunene langs kanalen, Haldenvassdragets brukseierforening og flere andre private (næringsdrivende) eiere.

Som følge av Regionreformen får fylkeskommunen overført/delegert en rekke nasjonale oppgaver. Dette medfører at fylkeskommunen ved tildeling av tilskudd selv risikerer å stå som søker, hvilket vil innebære en uheldig rolleblanding.

Det er opprettet et arbeidsutvalg for de offentlige eierne i Haldenvassdragets kanalselskap, der ordførerne i Aurskog-Høland, Marker, Aremark og varaordførere i Halden deltar, ved siden av komiteleder i Næring- og kulturkomiteen i Østfold fylkeskommune og representanter fra administrasjonen i fylkeskommunen. Det er avholdt flere møter for å komme til en omforent løsning. Konklusjonen så langt er at kommunene kan være enig i at fylkeskommunens eierskap/aksjer overføres til kommunene dersom det ligger en tilstrekkelig, langsiktig økonomisk forpliktelse i bunnen fra fylkeskommunens side.

Fylkesrådmannens vurdering

Østfold fylkeskommune inviterte øvrige aksjeeiere til et møte 11. februar 2019 for å drøfte strategisk retning i Haldenvassdragets Kanalselskap i lys av Regionreformen, fylkesrevisjonens innstilling og fylkestingets budsjettvedtak. Det ble besluttet å utforme et «omfangsnotat» til politisk behandling senest juni 2019. Notatet skulle avklare ambisjonsnivå og fordeling av oppgaver og finansiering (se vedlegg)

Kommunene er naturlig nok bekymret for økonomien i selskapet. Den vedtatte strategien av 2018 omfattes som for ambisiøs i forhold til økonomien. Det er derfor ønskelig å justere ambisjonsnivået. Det er enighet om at hovedoppgaven som skal finansieres er tredelt:

1. Skjøtsel av kulturminnet, inkludert bygningsmassen
2. Drift av slusene
3. Parkforvaltningen ved kulturminnet

Selv om fylkeskommunen i sin tid var pådriver i å rigge opp Regionalparken som utviklingsorgan, har den i dag ingen rolle utover å støtte økonomisk etter søknad. På den måten unngås rollekonflikter og alle søknader kan vurderes på like premisser.

For fylkeskommunen fremstår det derfor som mest ryddig om det gjøres følgende, tilsvarende, organisatoriske grep i Haldenvassdragets kanalselskap:

1. Fylkeskommunen trekker seg ut av eierskapet av kanalselskapet.

2. Fylkeskommunen gir økonomisk driftsstøtte til kanalselskapet, til finansiering av drift, skjøtsel og forvaltning av kulturminnet, tilsvarende det samlede støttebeløpet som gis i dag.
3. Fylkeskommunen gir økonomisk støtte til eventuelle utviklingsprosjekter i regi av regionalparken og/eller kanalselskapet etter søknad, vurdert på lik linje og etter samme kriterier som andre søknader.

Grepene innebærer at fylkeskommunen trekker seg ut av roller som kan innebære mål- og rollekonflikter, bl.a. i sin nye rolle som forvalter av statlig kulturminnemyndighet. Samtidig sikres kanalselskapet et finansielt driftsgrunnlag på lik linje med dagens, hvilket skal være tilstrekkelig for å ivareta kjerneoppgavene i virksomheten sett fra regionalt perspektiv.

Gjenværende eiere vil i hovedsak være kommunene og grunneiere som har en egeninteresse i å ivareta «sitt» kulturminne, som er av nasjonal interesse. De vil da stå frie til å drøfte på hvilken måte eventuelle utviklingsprosjekter skal kunne organiseres, finansieres eller håndteres i regi av kanalselskapet.